සද්ධර්මාලඞ්කාරය

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. ධර්ම සංග්‍රහ වර්ගය.

සජ්ජුප්පසත්ථ චරණං සරණං ජනානං
බ්‍රහ්මාදි මොලි මණිරංසි සමා වහන්තං,
පඞ්කරුහාභ මුදු කොමල චාරුවණ්ණං
වන්දාමි චක්ක වරලක්ඛණමාදධානං

යන මේ ගාථාව සකල ලක්ෂණ සම්පන්න ගුණ ගණාධාර ජගදීශ්වර ශාස්තෘ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රීපාද යුග්මයට නමස්කාර පිණිස දක්වන ලදී.

මෙහි අභිප්‍රාව නම් ස්වර්ගමර්ත්‍යපාතාල සඞ්ඛ්‍යාත භුවනත්‍රය වාසී වූ සමස්ත සත්වයන්ගේ ප්‍රසාදනෙත්‍රයට විෂය වෙමින් පාදතලයෙහි පටන් කෙශාන්තය දක්වා සකල ශරීරය එක පැහැර සරහා සිටගත්තා වූ සුප්‍රතිෂ්ඨිත පාදදී දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණයෙන් හා, එම දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණයන් අනුව පවත්නා වූ තම්බ තුඞ්ග නඛාදි වූ අසූ අනු ව්‍යඤ්ජන ලක්ෂණ ශ්‍රී ශොභාවන් හෙතුකොට ගෙන විකසිත පද්මොත්පල පුණ්ඩරීකාදීන් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ ජලතලාවක් සේ ද සාරකානිකර යන්ගේ රශ්මි සමූහස්පර්ශයෙන් විස්ඵුරිත වූ ගගන තලයක්-සේ ද සර්වසපාලිප්ඵුල්ලිත වූ කුසුමස්තවකයෙන් හොබනා ලද පාරිච්ඡත්තක නම් වෘක්ෂ රාජයා සේ ද අතිශයින් සශ්‍රීකව බබළන්නා වූ උභයාංසයන් අතුරෙන් අධඃශරීරය වසා සර්වඥ වෙශානුරූපකොට ත්‍රිමණ්ඩල ප්‍රතිච්ඡාදනාකාරයෙන් අඳනා ලද ලාක්ෂාරස රාශියක්සේ අති රක්ත වූ දෙපට අඳනා සිවුරකින් හා මත්තෙහි බඳනා ලද ස්වර්ණ විද්‍යුල්ලතාවක් හා සමාන මනහර පටිධාතුවකින් හා එසේම ඌර්ධ්ව ශරීරය වසා එකාංශ කොට වළඳනාලද සන්ධ්‍යාවලාපටලයක් වැනි සුරක්තවර පාංශුකූල චීවරයකින් හා ශිරොධාතුව මැදින් රත්න ප්‍රමාණයක් නැගී ද්‍යුතිමත්ව බබළන කෙතුමාලාලඞ්කාරයකින් හා සියලඟින් නික්ම සක්වළ ගැබ පුරමින් දසදිග දුවන්නා වූ නීල, පීත, ලොහිතාවදාත, මාඤ්ජිෂ්ඨ, ප්‍රභාස්වර යයි කියන ලද සවණක් ඝන බුද්ධරශ්මිමාලා සමූහයකින් හිතන වර්ණව හාත්පසින් වට

සිටගත්තා වූ ව්‍යාමප්‍රභාමණ්ඩලය කරණ්ඩකොට ගෙන සන්ධ්‍යා වලාපටලයෙන් හා දෙව්දුන්නෙන් හා විදුලිය කැලයෙන් හා වළඳනා ලද ස්වර්ණගිරි ශිඛරයන්ගේ ද උත්කෘෂ්ට වශයෙන් දක්වන ලද නිසර්ගශොභා විශෙෂයෙන් විචිත්‍ර චක්‍රරත්නාදී වූ අනෙකප්‍රකාර රත්නජාතයන්ගේ ද සියලු දිව්‍ය බ්‍රහ්ම ගරුඬ ගන්ධර්ව සිද්ධවිද්‍යාධරාදීන්ගේ ද සකල ශ්‍රී ශොභාවෙන් එකපැහැර නිෂ්ශොභා කෙරෙමින් උපමාවිෂයාතික්‍රාන්ත වූ අතිශය සහිත විලාසශ්‍රීන් දසදික් හොබවා බබළන්නා වූ අෂ්ටාදශ හස්ත ප්‍රමාණ වූ රූපකාය සම්පත්තියක් හා, තවද ප්‍රඥාසම්පන්න ජනයන් ගේ නුවණ නැමති නෙත්‍රයට විෂය වෙමින් මනඃප්‍රසාදය උපදවා-තුන්ලෙව්හි පැතිර පවත්නා වූ "ඉතිපිසො භගවා අරහං සම්මා-සම්බුද්ධො" යනාදීන් නවපෙදෙහි සඞ්ගෘහීතව සිටි ෂට් අසාධාරණ ඥානය අෂ්ටවිද්‍යාපසළොස්චරණ ධර්මය අෂ්ටාදශ අවෙනික ධර්මය චතුර්දශ බුද්ධඥානය ෂට්අභිඥාය දශබලය සතර වෛශාරද්‍යය සිව්පිළිසිඹියාය යනාදී වූ අනන්තාපරිමාණ කලණ ගුණ සමූහ නමැති ධර්මකාය සම්පත්තියක් ඇත්තාවූ තමන්වහන්සේගේ රූප ශබ්ද ගුණවිශෙෂතාක් දුටු දුටුවන් ඇසූ ඇසූවන් සිතූ සිතූවන් ඇස් නිවමින් කන් නිවමින් සිත් නිවමින් වැඳි වැන්දන්ට පිදූ පිදූවන්ට එකහෙලා දෙව් මිනිස් සැපත් හා නිවන් සැපත් සාධාදීම් වශයෙන් සියල් ලෝවැස්සන් ජාතිකාන්තාරාදීන් තරණය කොට අමාමහ නිවන් නැමැති ශාන්ති පුරයට පමුණු-වන හෙයින් ශාස්තෘ නම් වූ සර්වඥයන්වහන්සේගේ ශ්‍රීපාදඹුජ-යට නමස්කාර කෙරෙමි. කෙසේ වූ ද යත්?

"සම්මත්තගතෙහා සහ හංස සීහ
සමාන ලීලාය යහිං පයාති,
නින්නුන්නතා හොති තලාව භූමි
හොතාපි පුප්ඵාදිසුමණ්ඩිතා ව.

අපෙන්ති මග්ගා සයමෙව ඛාණු
සකණ්ටකූලා කඨලාව සබ්බෙ,
ගම්භීර නීරාපගපඞ්ක දුග්ගා
ඨිත්වා සභාවං රමණීයමෙන්ති.

වජ්ජන්ති භූමිං ගිරයො පුරත්ථා
පසාරිතෙ පාදවරෙ ජිනස්ස,
නිබ්බාති අග්ගී නරකොදරෙ'පි
ගණ්හන්ති පාදෙ පදුමාදයො ච.

යනාදීන් දක්වන ලද මහත්වූ ආනුභාව සම්පත්තීන් යුක්ත වූ කාම ලොකය රූප ලොකය අරූප ලොකය යයි කියන ලද ත්‍රෛලෝවාසීන්ට පරම ප්‍රතිෂ්ඨාධාර වූ තවද ජගත්ත්‍රය වාසීවූ

සකල ජනයන්ගේ වන්දනමානනාදී බහුමාන භාජනව ලෝකාධිපති වූ සහම්පතී නම් මහා බ්‍රහ්මයා ආදී කොට ඇති බ්‍රහ්මරාජයන්ගේ ද, අමරපුරාධිපති වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයා ප්‍රධානකොට ඇති මහාත් භාව සම්පන්න වූ දිව්‍යරාජයන්ගේ ද, අසුරපුරාධීශ්වර වූ වෙපචිත්ති නම් අසුරේන්ද්‍රයා ප්‍රධානකොට ඇති ශෞර්‍යවීර්‍යාන්විත අසුර රාජයන්ගේ ද, උරග පුරේශ්වර වූ මහාකාල නම් නාගේන්ද්‍රයා ආදි කොට ඇති දීර්ඝායුෂ්ක වූ නාගරාජයන්ගේ ද, මනුජලෝකනායක වූ කාසිකොසලාදී නරේන්ද්‍රයන්ගේ ද, යනාදී වූ රාජාධිරාජ ප්‍රශස්ත උත්තම රාජයන්ගේ මස්තකාලඞ්කාර මකුටමණිමයූඛ මාලාවන් උම්භනය කරන්නාවූ හෙවත් නිරන්තරයෙන් වැඳ පුදනලද නෛක බ්‍රහ්මසුරාසුරෝරග ගරුඩ ගන්ධර්ව සිද්ධ විද්‍යාධරාදී වූ රාජාධිරාජයන්ගේ ද සකලමස්තකාලඞ්කාර වූ මෞලි මාණික්‍ය රශ්මි සමූහ නැමැති හංස සහස්‍රයන් උම්භනය කරන්නා වූ පුමටවට සිලුටුදීර්ඝාඞ්ගුලී පඞ්ක්ති නැමැති පෙති පතරින් හොබනා සර්වාකාර පරිපූර්ණ වූ නාභි නිම්වළලු සහිත දහස් ගණන් දැවි නැමැති කෙසර පඞ්ක්තීන් ශෝභමාන වූ චක්‍ර ලක්ෂණ නැමැති කර්ණිකා දෙකක් හා—

"තමෙව චක්කං පරිවාරයිත්වා
සිරිවච්ඡසොවත්ථිවටංසකා ච,
පාසාදභද්දාසනපුණ්ණපාතී
සීතාතපත්තා ච මයූර හත්ථා.

නීලාදිභෙද කමලුප්පලා ච
සමෙරුසත්තද්දි මහාසමුද්දා,
සත්තාපගා සත්ත මහාසරා ච
හිමාලයො චක්කවාළද්දිකො ච.

චන්දක්කතාරාච ඡදෙවලොකා
පීතාමහාවාසමනුස්සලොකා,
සුවණ්ණනාවා සිවිකා ච සඞ්ඛං
කෙලාස සෙලා ධජතොරණාච.

චිත්තාමනුත්තීස වච්ඡසධෙනු
මිතමයං චක්කවත්තීස සෙනො,
සීහස්ස මාතඞ්ග විහඞ්ග රාජා
හංසොසභො කිම්පුරිසො මයූරො.

කොචා ච එරාවණ හත්ථිරාජා
සචක්කවාකා මකරාදයො ච,
නානා මහා මඞ්ගල ලක්ඛණානි
විරොචමානා විලසන්ති නිච්චං."

යනාදීන් දක්වන ලද එම චක්‍රලක්ෂණ කර්ණිකා දෙදහස පිරිවරා සිටි සිරිවස සවස්තිකාදී වූ දෙසිය සොළසක් පමණ අන්‍යසාධාරණෝත්තම මඞ්ගල ලක්ෂණ නැමැති මුවරද සමූහයන් දරන්නාවූ රක්තපද්ම යුග්මයක් හා සමාන අරුණතරවර්ණ සම්පත්තීන් යුක්තව මෘදු කොමල මනොඥ වූ සියලු ජනයන් විසින් පසස්නාලද එබඳු ශ්‍රීපාද යුග්මය එහි ජනිත මේ යථොක්ත ප්‍රකාර ඇති සකල ජනමනඃ ප්‍රසාදජනක වූ තථාගතොචිත ලක්ෂණ ගුණවිනතනාදී වශයෙන් මනොද්වාරයෙහි පැවැත්තාවූ භක්තිප්‍රෙමාති බහුමානොපචාර භාරාවනතොත්තමාඞ්ගය කරණ කොටගෙන හෙවත් මනොද්වාරයෙන් ප්‍රෙම සහිතව කායද්වාරයෙන් ප්‍රණතව වාග්ද්වාරයෙන් ස්තුතිකෙරෙමින් ආයු වර්ණ සැප බල බුඞ්ඪි වර්ධනාදී වූ සියලු අභිමතාර්ථ සිඬිය පිණිස නමස්කාර කෙරෙමි වඳිමි කී නියායි.

එසේ හෙයින් මේ ලෝකයෙහි තම තමන් භජනය කළාවූ සත්වයන්ට කැමැති කැමැති වස්තු සිඬකොට දෙමින් තුන්ලෙව්හි පූජ්‍යව සිටි මහානුභාව සම්පත් ඇති චක්‍රරත්නාදී වූ උත්තම වස්තූන් විසිනුදු ලක්ෂණ ව්‍යඤ්ජනයෙන් භජනය කරනලද එබඳු ශ්‍රීපාද යුග්මයට නමස්කාර කිරීමෙන් සිඬකරන්නාවූ විපාක විශෙෂය සලකාගත නොහී යම් කිසි කෙනෙක් බුදුන්ට කළ නමස්කාර පමණකින් ආයුර්වර්ණ වර්ධනාදී වූ අභිමත ප්‍රාර්ථනාව කෙසේ සිඬවේදෝ හෝයි සැක සිතන්නාහු වූ නමුදු ඔවුන්ගේ සාංකා දුරුකරණු පිණිස මෙතැන්හි දක්විය යුතු බොහෝ කථා වස්තූන් අතුරෙන් එක්තරා උදහරණයක් ගෙණ හැර දක්වමි. තමහට වැඩ කැමැති සත්පුරුෂයන් විසින් සාවධානව ඇසිය යුතු.

හේ කෙසේද යත්? එක් සමයෙක අප මහා ගෞතම සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මගධ රට වෙඩිය නම් පර්වතයක් මුදුනෙහි පවුරු පදනමින් හා භිත්ති දොර කවුළු ආදියෙන් හෙබියාවූ ඉන්ද්‍රශාලා නම් ගල් ගුහායෙක වැඩ වසන සේක. එකල ශක්‍රයෝ මනුෂ්‍ය ගණනාවෙන් තුන්කෙළ සැටලක්ෂයක් අවුරුදු ශක්‍ර සම්පත් විඳ තමන්ගේ ආයු ඉගවුණු හෙයින් මරණ භයින් වෙව්ලා තව්තිසා වැසි දෙවියන් රැස්කරවා මහත් වූ දිව්‍යසෙනාව හා සමග බුදුන් දක්නා කැමැතිව වෙඩිය පර්වතයට ගොස් තමන් ආ නියාව පඤ්චශිඛයා ලවා බුදුන්ට දන්වා ඔහු ගෙනදුන් අවසරයෙන් ඉන්ද්‍රශාලා නම් ගල්ගුහාවට වැද බුදුන් වැඳගෙන ඔත්හ. එකල බුදුහු සක්දෙව් රජහුගේ පූර්ව චරිතය බලා "ශක්‍රය ආයු බොහෝව"යි වදාළ සේක.

එබස හා සමග ශක්‍රයෝ තුන්කෙළ සැටලක්‍ෂයක් අවුරුද්දකට ආයු ලදින් තුන් ගව් උස දිව්‍ය ශරීර ඇතිව ගව් උස මිණි ඔටුණු දරා සැට ගැලක් පුරාලන දිව්‍යාභරණයෙන් සැරසී රත් සිරිකුළු දෙකක් බඳු වූ දිවමිණි කොඩොල් දෙකක් දෙ කණ පැළඳ යෙලයාලක් සුවඳ විලවුන් ගෙණ රන්ගිරි අතලක් මුදුනෙන් හුණු ගඟුල් හැල්ලක් හා සමාන වූ මනහර මුත්හරක් කරලා විදුලිය කැලඹැළඳී රන් පර්වතයක් මෙන් ශෝභාමත්ව නොයෙක් දහස් සුවහස් ගණන් හිරසඳ එක විට පහළ වූ කලක් පරිද්දෙන් සියලඟින් දුවන්නා වූ රශ්මි සමූහයෙන් දසදික් හොබවා මහත් වූ දිව්‍යානුභාවයෙන් දිලිහි දිලිහී වැද වැද නැගී සිට බුදුන්ගේ මහිම සිත සිතා වැද වැද නැමි නැමී එකත්පස්ව සිටියහ, එසේ හෙයින් කියන ලදී.

"යං වන්දමානො තිදසාධිපො සො
යසස්සානුභාවෙන ගතායුකො'පි
සකිය ඨානෙසු පුනාසි තෙසං
පාදම්බුජං ධීර මහානුභාවං" සී.

මෙසේ මහ සොම්නසින් ඔදවැඩියා වූ ශක්‍රයෝ බුදුන්ට දන්වන්නාහු, ස්වාමීනි, පෙර මම මේ බුද්ධොත්පාදයෙහිම සදිව්‍ය ලෝකය පිරෙයි, සතර අපාය සිස්වෙයි, යනු අනුන් අතින් ඇසීමි. දැන් මම ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂයෙන් ම දිටිමි. නුඹවහන්සේගේ මේ බුද්ධොත්පාදයෙහි කිඹුල්වත් නුවර ගොපිකා නම් රාජකන්‍යාවක් තුනුරුවන් කෙරෙහි පැහැද පඤ්චශීලය අඛණ්ඩකොට රක්‍ෂා කරන්නී, ස්ත්‍රී භාවයෙහි සිට බුදුවිය නොහැක්ක, පසේබුදුවිය නොහැක්ක, සක්විති රජ විය නොහැක්ක, සක් දෙව් රජ විය නොහැක්ක, මාර සම්පත් ලද නොහැක්ක, යනාදීන් මෙසේ ස්ත්‍රී භාවයෙහි ස්වප්‍රධානත්වයක් නැති පවත් අසා ස්ත්‍රී භාවයෙහි කලකිරී පිරිමිව උපදිමියි ප්‍රාර්ථනා කොට විහාරයක් කරවා සඟ තුන්දෙනෙකුන් වහන්සේට පිළිගන්වා නිරන්තරයෙන් සිව්පස දනයෙන් උපස්ථාන කළාය.

බණ අසන වේලෙහි පවිත්‍රශීලීව එක් තැනක වැඩහිඳ භය ලජ්ජා ඇතිව ආදර සහිතව දෙහොත් මුදුනෙහි තබාගෙන දසත නොබලා කිසි කෙණෙකුන් හා කථා නොකොට බුලත් පමණකුත් නොකා නො නිඳා එකඟ වූ සිතින් බණ අසා නොයෙක් පින්කම් කොට ස්ත්‍රී භාවයෙන් මිදී තව්තිසා දෙව්ලොව නොයෙක් ලක්‍ෂගණන් දිව නළුවන් හා සමග දහස් සුවහස් ගණන් දෙවඟනන් පිරිවරා දෙ දෙව්ලොවට අධිපති වූ මට ම පුත්ව ඉපිද ගොපික දිව්‍යපුත්‍රය යි ප්‍රසිද්ධව මා හා සමාන වූ සම්පත් ලද්දී ය.